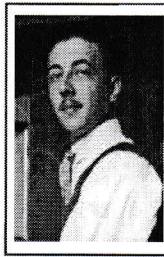
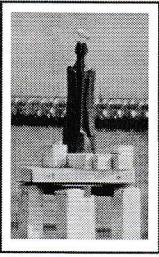
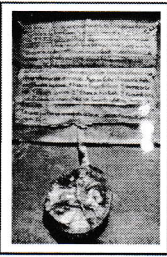

Elck zegg'het voorts

Nieuwpoortse archiefkrant

Verschijnt viermaandelijks - jaargang 3 - nr. 2 - maart 2011

Editoriaal

Reeds in 1168 was Nieuwpoort een uitzondering, een beetje een belastingsparadijs! Dat werd duidelijk gemaakt bij de autoriteiten te Veurne.

Het was meer dan 700 jaar later, onder Willem De Roo, dat de stad buiten zijn middeleeuwse muren groeide. F. Lox situeert die burgemeester en zijn familie.

Ze beklemtoont daarnaast de symboliek van een beeld dat op een dukdalf staat, bij het binnenvaren van onze haven.

L. Filliaert herinnert aan de reus die zijn rol opeiste bij de Sint-Janskermis van het jaar 1868. Sindsdien heeft die zijn plaats in onze folklore behouden.

H. Boydens grasduinde verder in het archief, waarin hij de beschrijving van de scheepsrampen en drenkelingen vond.

Een Nieuwpoortse zoon, Daniël Vanacker, werd verleden jaar laureaat voor zijn academisch historisch werk.

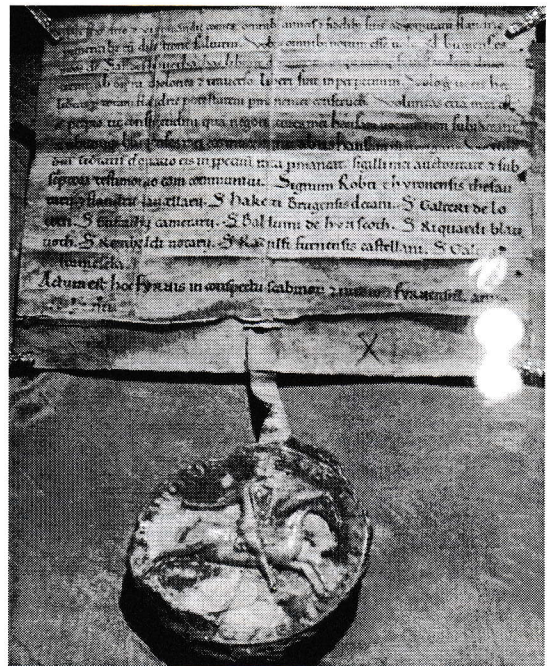
In het vooruitzicht van een tentoonstelling in de bibliotheek, roept bibliothecaris E. De Pauw op, om tekeningen en/of schilderijen van Emile Fryns in privébezit, te mogen lenen.

L. Filliaert vraagt aandacht voor twee publicaties waarin Nieuwpoort een manifeeste plaats heeft. Enerzijds het boek over Pieter Braecke, waarin een hele collectie werken van die beeldhouwer zich te Nieuwpoort bevindt en anderzijds een standaardwerk waarin Nieuwpoort een 'metropool aan de Noordzee' was ... vroeger.

In het dagboek van een gevallen Duitse officier aan het IJzerfront kunnen we lezen, dat zijn lot even erg was, als dat van onze onfortuinlijke soldaten in die vreselijke weken van oktober 1914.

G. Demerre

Geschiedenis

SANDESHOVETHA 1168

Niemand twijfelt er nu nog aan, dat er voor Nieuwpoort in 1163 een belangrijke start werd genomen als zelfstandige vestiging met rechten, plichten, tarieven en eigen bestuur.

De haven van deze vestiging diende voor enkele steden in het achterland. Voor Ieper was de nieuwe haven een zeer belangrijke schakel in de uitvoer, maar ook voor Diksmuide en Veurne.

De eigenheid van Nieuwpoort werd nog duidelijker benadrukt in een keure van dezelfde graaf Filips van de Elzas, vijf jaar later.

Een klein stuk perkament van ongeveer 20 bij 25 cm met een Latijnse tekst in keurige gotische geschreven letters zegt kort en bondig in nauwelijks vijf regels :

“Alle de burgers van Sandeshoved zijn voortaan ontslagen om overal in dit graafschap (Vlaanderen en Vermandois) ook maar iets te moeten betalen – ten eeuwigden dage – bij verschillende ‘overgangen’ (bruggen, poorten, waterloopdoorgangen). Geen enkele andere overeenkomst mag dit beletten.”

Waar is dat stuk opgesteld?

Te Veurne: met als ondertekenaars: Robrecht van Doornik, schatbewaarder en kanselier van Vlaanderen, deken Haket van Brugge, Walter van Lokeren, kamerling Eustachius, Boudewijn van Hondschote, Richard Blauvoet, notaris Rembald, Radolf de Veurnse burggraaf en Walter van Vormezele.

Daarbij waren ook nog getuigen: de schepenen van de stad en de keurheren van de Veurnse Kasselrije.

Walter van Vormezele, Walter van Lokeren en Boudewijn van Hondschote ondertekenden de *keure* van 1163 ook reeds.

Bij tientallen betwistingen kon men te Nieuwpoort bij de rechtspraak en bij een beroepsprocedure steeds verwijzen naar deze *keure* en vooral ook te Veurne moest men zich neerleggen bij het besluit van de graaf uit 1168.

Dit stuk lag in de tentoonstelling, enkele jaren geleden, waarvoor wijlen Roger Dansercoer een toelichting heeft geschreven. Het wordt bewaard in het Nieuwpoorts archief onder nr. 403 te Brugge.

G. Demerre

Straatnamen

WILLEM DE ROOLAAN

Van de Bourgondische stadsmuur, die tussen 1386 en 1404 werd opgetrokken, zijn bovengronds geen resten bewaard. De oorspronkelijke zuidelijke stadswal vanaf de Duinkerkestraat tot

de Langestraat diende eind 19de eeuw als tracé voor de ‘Boulevard’. Net vóór WO I (1906) stelde architect Jozef Viérin in samenspraak met het toenmalige stadsbestuur o.l.v. burgemeester Willem De Roo een aantal ingrepen voor, die het stadsbeeld van toen grondig moesten veranderen. Eén van zijn voorstellen was de Staat te overhalen om de staatsgronden, die door het slechten van de vestingen was vrijgekomen, aan de stad Nieuwpoort af te staan. Deze gebeurtenis was een groot voordeel voor de stad. Een ringlaan – Willem De Rooaan ter herinnering aan de burgemeester van 1884 tot 1909 – werd aangelegd; gronden werden verkocht met de verplichting tot bouwen en mooie huizen rezen uit langs die laan, de O.-L.-Vrouwstraat en de Duinkerkestraat. Het straatbeeld heeft effectief een uitzicht van een laan: de rijweg is met afgeknotte kastanjelaars afgeboord en vóór de twee verdiepingen hoge huizen liggen tuintjes.

Willem De Roo, volbloed Nieuwpoortenaar, werd hier geboren op 31 mei 1829. Samen met zijn broer Alexander was hij aanvankelijk klerk in de handelszaak die de Engelsman John Philips te Nieuwpoort opgericht had. Deze belangrijke firma verzorgde de uitvoer uit Veurne-Ambacht naar Engeland van eetwaren zoals o.a. appels, aardappelen en eieren in ruil voor kolen als terugvracht. De invoer van Noors hout vormde het hoogtepunt van de handel van De Roo. Daarnaast was de firma De Roo ook eigenares van een bobijnenfabriek.

Na de dood van John Philips in 1863 namen de gebroeders De Roo de zaak over onder de naam “Houthandel Alexander en Willem De Roo”.

De twee katholieke voormannen – Alexander en Willem – vormden de kern van de katholieke zuil te Nieuwpoort lang vóór de eeuwwisseling.

Na het overlijden van Alexander bleef Willem alleen aan de leiding. Als lid van de katholieke partij was Willem De Roo zeer actief op politiek vlak. Al in 1864 maakte hij deel uit van het gemeentebestuur. In 1878 neemt Willem samen met Adolf Kempynck ‘ontslag’ uit de gemeenteraad uit protest tegen de antiklerikale manoeuvres van de liberalen...

In 1880 is Willem eerste voorzitter van het Davidsfonds. In 1884 werd hij tot burgemeester verkozen. Hij bleef gedurende 25 jaar onafgebroken aan het hoofd van de stad. Tijdens zijn lange ambtsperiode werd de vlotkom gegraven in 1885 en dacht men er een ogenblik aan die vlotkom te verbinden met de achterhaven; van dit laatste plan kwam echter nooit iets in huis.

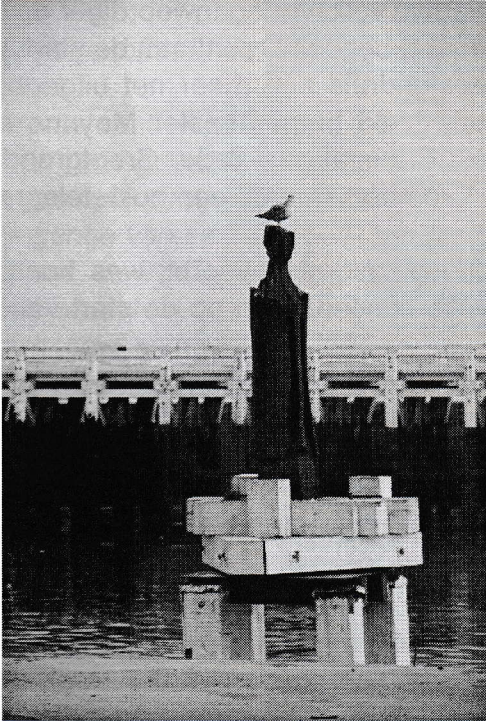
Willem De Roo had een persoonlijke relatie met Leopold II, want die twee regelden de wissel/aankoop van de militaire gronden. Samen met zijn

ongehuwde en schatrijke zus, Marie, ijverde Willem ook voor de restauratie en uitbouw van de O.-L.-Vrouwekerk van 1899 tot 1906. Hij stierf op de vooravond van Allerheiligen 1908.

F. Lox

Ons patrimonium

HET KUNSTWERK 'DE BLAUWVOET'

Dit drie meter hoge eikenhouten kunstwerk van Fernand Vanderplancke (° 1938) prijkte sinds 1980 op een verlande dukdalf op de hoek van de Lombardsijdestraat en de Orbanpromenade in Nieuwpoort-aan-Zee (linkeroever van de IJzermond) en werd begin mei 2008 verplaatst. Zo kreeg het de echte functie van dukdalf en een eerste herkenningpunt voor al wie de haven aandoet. Het is een geschenk van de Vlaamse Vereniging voor Watersport aan de stad Nieuwpoort.

Enkele woorden in de tekst: *“Een groet aan deze blauwvoet, symbool van Vlaamse vrijheid behoedt de zeevarende voor onheil – VVV-verbond aan de stad Nieuwpoort”* vragen om aandacht en uitleg.

*De blauwvoet

• Volgens van Dale is hij o.a. de Noor(d)se stormvogel (*Fulmarus glacialis*). Hij lijkt op een meeuw zonder zwarte vleugelpunten. Hij is een echte zeebewoner, die altijd op zee leeft en die al-

leen aan de wal komt om zijn jongen groot te brengen. Hij dankt zijn naam aan het feit dat hij door de noorderstorm naar de kust geblazen wordt. De Noordse stormvogel is een echte vliegkunstenaar en kan zoals de albatros enorme afstanden afleggen zonder zijn vleugels te bewegen. Men vindt hem het hele jaar op de Nederlandse Noordzee. (Doch...hij heeft geen blauwe benen...!!!)

• Schrijver Hendrik Conscience (1812 - 1883) vertelt in zijn roman “De Kerels van Vlaanderen, 1871): *“...Daar viel, nevens ons schip, een groote vogel uit de lucht, die duikelde en met eenen visch in den snavel opwaarts steeg. Het was een zee-arend en had blauwe beenen. Mijn vader zeide mij te dier gelegenheid, dat de Kerels van de zee kust, om te betuigen dat zij stoute en behendige stuurlieden zijn, zich zelve Blauwvoeten noemen, dit wil zeggen arenden van de zee...”*

• De zeearend is de grootste Europese roofvogel. Menigmaal wordt hij ge(mis)bruikt als symbool van vrijheid, kracht en onafhankelijkheid. In West-Europa is hij tegenwoordig als zeldzame gast gesignaleerd. In de vorige eeuw was hij tot 1900 een vrij algemene verschijning in Nederland. Tot 1973 kon men hem nog opmerken in Friesland. (Doch...hij heeft geen blauwe benen...!!!)

• Enkel de grote stern (*Sterna sandvicensis*) en de lachstern (*Gelochelidon nilotica*) hebben wel donkere blauwe poten. Ze hebben beiden kenmerken van de stormmeeuw, Noordse stormvogel... Doch alleen de grote stern duikt vanaf grote hoogte en fel in water om de prooi te vangen (zie tekst: De Kerels van Vlaanderen)

• Welke vogel is onze “blauwvoet”?

*De zinspreuk “Vliegt de blauwvoet? Storm op zee!” van H. Conscience was niet alleen de strijdkreet die de “Kerels” uit zijn roman “De Kerels van Vlaanderen” uitten doch ook het wachtwoord van de Flaminganten. De blauwvoet was het symbool voor het in eer herstellen van de moedertaal in Vlaanderen en van de blauwvoeterie, een populaire Vlaamsgezinde studentenvereniging, waar dichter Albrecht Rodenbach (1856 – 1880) lid van was. Hij heeft de tekst van het lied “De blauwvoet” geschreven en gebruikte de strijdkreet in zijn lied “Het lied der Vlaamse zonen”. Tegenwoordig is de blauwvoet ook het kenteken van het Vlaams Nationaal Jeugdverbond (VNJ).

F. Lox

DE REUS SPREEKT

In de tweede jaargang van deze archiefkrant (nrs. 2 en 3) schetste ik een kort verslag van de plechtige inhuldiging van de 'IJzeren weg' van Diksmuide tot Nieuwpoort. De vaste treinverbinding – officieel ingereeden op zondag 9 februari 1868 – was de nieuwe troef van het Nieuwpoortse Stadsbestuur om ook in het sluimerende IJzerstadje het toerisme binnen te loodsen.

De treinverbinding bleef ook na de inhuldiging bij de bevolking het gespreksonderwerp bij uitstek. Nog steeds keek men vol verwondering naar dat ijzeren gevaarte dat op vaste tijdstippen het polderlandschap doorboorde. Het stadsbestuur gelastte het feestcomité van de stad (voorzitter burgemeester Meynne, P. Gheerbrant, F. De Jaegher en P. Lecluyse) om voor de zomermaanden een uitdagend toeristisch programma samen te stellen. In de wandelgangen van de stad gingen stemmen op om ook voor de niet-Nieuwpoortenaars de reeds bestaande – soms eeuwenoude – activiteiten op een ruimere schaal kenbaar te maken. Men dacht hierbij luidop aan de jaarlijkse processie van het Heilig Sacrament en de daarbij horende zee-wijding (op zondag 14 juni) , de St.-Jansprocessie en de St.-Janskermis van eind juni. De historische troeven mochten niet verloochend worden.

Het stadsbestuur gaf echter onmiddellijk te kennen dat het komende toeristische seizoen met een klapper moest geopend worden: een spektakel om de stad op de toeristische kaart te zetten. Het bestuur gaf het feestcomité opdracht - beslissing gemeenteraad van 4 mei 1868 - om op 11 en 12 juli een groot muziekfeest in te richten.

Voor de aanvang van het toeristische seizoen vormde de stad echter nog het decor van twee po-

litieke strijdtonelen. Op maandag 25 mei 1868 werden er provinciale verkiezingen georganiseerd voor het kanton Nieuwpoort. Het uittredend lid, de liberaal De Graeve, werd herkozen met 172 stemmen. (er waren 308 ingeschreven kiezers) Meer aandacht ging uit naar de verkiezingen voor de wetgevende kamer van volksvertegenwoordigers op dinsdag 9 juni 1868. Twee kandidaten namen het tegen elkaar op. De katholiek Julius Desmet uit Alveringem en de liberaal Edouard Bieswal uit Veurne. De kiespropaganda was fel en persoonlijk. Uiteindelijk haalde Bieswal de zetel binnen. (452 stemmen tegen 399 – er waren 907 stemgerechtigden)

Toen de nieuwe volksvertegenwoordiger op donderdag 11 juni een bezoek bracht aan de stad was het liberale feestgedruis nog maar net uitgedoofd. Op het stadhuis hield burgemeester Meynne een enthousiaste - Franstalige – rede. Grootgrondbezitter Benjamin Crombez stuurde een huldetelegram.

Nu de verkiezingsdrukte voorbij was kon de stad zich ten volle concentreren op de start van het komende 'Bad-saisoen'. De opening was vastgelegd op zondag 28 juni 1868. Tussen de stad en het strand was er vervoer met koetsen voorzien om de vele treinreizigers in optimale omstandigheden naar de badplaats te brengen. De officiële opening viel samen met de St.-Janskermis. Na de hoogmis trok de eeuwenoude St.-Jansprocessie door de Nieuwpoortse straten. Verschillende verenigingen hadden aan het stadsbestuur een toelage gevraagd om met de kermis wat 'vermaak en vertier' te organiseren. Het bestuur hield de geldbeugel echter dicht. Gevolg was dat er ' *geen muziek, noch schietingen, noch bollingen, noch spektakel...* ' waren.

Eind juni werden de eerste programma's voor het muziekfestival van zaterdag 11 en zondag 12 juli openbaar gemaakt. Het geheel oogde overvloedig en kleurrijk. Het was duidelijk dat het stadsbestuur de financiële middelen van het feestcomité hiervoor had opgespaard. De kritiek kwam deze keer niet van enkele misnoegde verenigingen maar uit een totaal andere, onverwachte hoek.

Op maandag 29 juni kreeg het stadsbestuur een plechtig schrijven in de bus. Het verzoekschrift – opgesteld in een wat middeleeuws aanvoelende gekunstelde taal – was hoogstpersoonlijk ondertekend door de Nieuwpoortse Reus. Vanuit zijn schuilplaatsen reageerde hij woedend op het plechtige programma waar hij opnieuw niet bij betrokken was. Tussen de plooiën van zijn wat versleten gewaden verborg de Nieuwpoortse stadsreus een rijke geschiedenis. In 1826 was hij na een opknapbeurt opnieuw in het Nieuwpoortse straatbeeld versche-

nen. Bij feesten, kermissen en processies was hij steeds present. Hij werd rondgedragen door een twaalftal dragers, had een hoogte van 7m en 75 cm en een doorsnede van 3,5m. De koperen kop met de typische tulband kon ronddraaien. Het zwaard en het blinkende harnas moesten de kracht van deze reus nog meer benadrukken.

Op de 'Sondagh van Sint Jans Kerremisse' (28 juni 1868) verstuurde hij zijn grieven. Het is niet duidelijk wie de ware auteur is van het stuk. De geheimschrijver, wellicht een plaatselijke rederijker, koesterde alvast in niet mis te verstane be-woordingen de hoop dat zijn vraag om te mogen optreden op het komende muziekfestival op een positieve wijze zou onthaald worden.

We drukken hier de volledige tekst af. Het verscheen op de voorpagina van 'De Stad Nieuport' van 1 juli 1868. Het is niet duidelijk of de tekst ook op een andere wijze (pamfletten, affiches) in de stad werd verspreid.

Aen myne Edele ende weerde heeren Burghe-meester, Scepenen en raedslieden der stede en de port van Nieuport.

MYNE HEEREN!

Supplieerende verthoont reverentelijck den on-dergescrevene outsten Borgher ende beëeden wettelicken Poorter deser stede, dat hy nu beth de vyf jaeren alweer in het Sint Jans hospitaal en gedeeltelick onder de groote torre bevint, niet jeghenstaende hy vermeent in volle gesontheit te syn en allesints welvaerende is, soo was hy elcken daghe in den gedachte van te moghen eene promenade doen inne de straeten van syne ge-eerde geboorte stede met de komste van den soo langhe beklapten Avapeur; maer soo denselven in den winter sysoene gecommen is, ende dat ghy Myne heeren syne oude daeghen gedachtig syt gheweest, heeft hy met veele geduldigheid ende ootmoedelicke dankbaerheit de feesten van als toen in syne schuylplecken hooren vieren. Doch nu dat er by dat scoone ende warme weeder, wederomme in syne stede ende port van Nieuport sal gefeest worden, met veele trommels, trompetten, cymbalen, flutten en andere musiecinstrumen-ten, soo neemt hy respectueuselick de liberteyt U edele veel vermoghende Heeren te versoeken by deze scoone occaesie en overcomste van soo veele vreemdelinghen, dat ghy hem de authorisa-tie soude jonnen omme danne al waere het maer voor eenen dagh, uyt te mogen commen, wat

nieuwe lucht te sceppen ende ten selven tyde met U ende elceenieder een danske te doen, ende syn oudt vooylike te singen.

Ghy cunt het niet ghelooven wel edele ende veel vermoghende Heeren, hoe veele menschen ghy content sult stellen met hem te laeten sien ende in alle uwe feesten te doen participeeren.

Soo het moghte gebeuren dat syne cleederen niet convenaebel meer souden syn en dat er misschien wat daer aen van de lestemael soude cunnen man-quieren, daer syn in de stede van Nieuport Berm-hertighe en Compasieuse menschen ghenoech, die ten synen contentemente, en oock van d' hunne, een stuyverken uyt hunnen spaerpot gheeren sou-den gheven, al is het broot soo diere ende de but-ter niet ghecoop, omme in deese gheringhe costen te voorsien, ende hem alsoo in staete te stellen, convenabelick al de vreemdelinghen die hier com-men sullen, om Nieuport en synen see-plas te sien, te ontvanghen en ordentelick met een danske te salueeren.

Oock als het U aenghenaem soude syn, terwyl hy nu buyten de stedemeuren can, met dat de vestens wegh syn, sal yh met U allen eens dat nieuwe huys ghaen sien, dat ghy Kursaal naemt en waervan hy in syne kyntscheit nooyt heeft hooren spreecken. Alsoo zal hy misschien van eenighe utiliteyt syn ende verdienen dat ghy syne vraeghe favorabilick toe sou staen.

Bepeist wel myne Heeren, dat de vlaemsche spreuck: Willen is cunnen, over 375 jaeren hier ghekent was ende dat hy suyver is van alle polie-ticke opinie.

't Is de graetie etc.

De suppliant in Persoone,

De Reus

Van onder de torre den Sondagh van Sint Jans Kerremisse, van den jaere 1868.

De reus had dus blijkbaar zijn laatste rondgang in 1863. Hij had vurig gehoopt dat hij bij de inhuldiging van de spoorlijn op zondag 9 februari 1868 van de partij kon zijn. De armzalige toestand van zijn kledij was hier echter de spelbreker. Nu kwam er dus een duidelijke boodschap om de 'spierpot' aan te spreken, eventueel aangevuld met giften van milde Nieuwpoortse schenkers, om hem opnieuw in vol ornaat in staat te stellen zijn historische rol te spelen.

Een week later kon 'De Stad Nieuport' melden dat het stadsbestuur gunstig antwoord had gegeven aan het verzoek van de Reus. 'De Reus zal, ge-heel hernieuwd en behoorlijk opgeluisterd, uitge-

steld worden, om aan het feest van zondag aanstaande deel te nemen, zoo als men in Programma verder in dit blad opgenomen zien kan.' En inderdaad. Het programma van het muziekfestival had nu een nieuwe tussentitel: *'Luisterlijken uitgang van de Reus. Dezen oudsten Borger van Nieuport, oorspronkelijk van 1494, zal Zaterdag 11 juli aanstaande met vol Muziek, om 7 ure 's avonds naar de groote merkt geleid worden, en des anderdags, na den Stoet van het Muziek-Festival, met zijne tegenwoordigheid opgeluisterd te hebben, zijnen gewonen ommegang doen.'*

Vanuit zijn schuilplaats – het onderlijf stond onder de kerktoeren en het bovenlijf en het hoofd werden opgeborgen in het St.-Janshospitaal – kon de Reus enkel geduldig en gelukkig toezien hoe noeste vrijwillige handen zijn versleten tenue verstelden of vervingen. Het hoofdelement werd opgeblonken en na 5 jaar stilzwijgen werd het geheel samengesteld en zag men dat het goed was. De Nieuwpoortse ambassadeur kon zijn rol in het plaatselijke leven terug opnemen. Stiekem hoopte hij op een hoofdrol!

Liedjesdichter Fred Moraël had in een gelegenheidslied de verzuchtingen van de reus nog wat versterkt. *'De klacht van de Reus'*, 5 coupletten lang op de wijze van *"T en souviens-tu?"*, werd afgedrukt in *'De Stad Nieuport'* van woensdag 8 juli 1868.

Het muziekfestival van zaterdag 11 en zondag 12 juli bracht alvast heel wat volk op de been. Een grote groep *'vreemdelingen'* werd met speciale treinen, postkoetsen en rijtuig, naar de stad gebracht. De zaterdag barstte het feest om 19u los. De beiaardklanken brachten de stad onmiddellijk in feeststemming. Op het marktplein liet de filharmonie zijn bijdrage luidruchtig over de kasseien rollen. Trots mocht de Reus dit schouwspel aanschouwen. Fier en blinkend van trots trad hij het muziek tegemoet en *'deed hij zijnen geestigen dans als welkom groet aan de opeen gestapelde menigte, en met bengals vuur, werd hij verlicht en ter rust gesteld, onder de bewakende zorg van de nachtwacht'*. Een kort maar niet onopgemerkt optreden.

De volgende dag ontwaakte de stad reeds om 5u toen het feest *'opnieuw door klok, beiaard en 't kanon'* werd aangekondigd. Straten waren versierd, huizen en openbare gebouwen rijkelijk gevlagd. 's Morgens was het een drukte van jewelste. Alle deelnemende genootschappen en maatschappijen van buiten Nieuwpoort werden samengebracht op het plein bij het station. Inmiddels hadden de Nieuwpoortse verenigingen zich verzameld bij het stad-

huis in de Langestraat. In stoet zouden ze samen de *'vreemde maatschappijen'* gaan verwelkomen. De feeststemming werd plots gedrukt toen men de ogen *'ten hemel opsloeg'*. De heldere hemel werd eensklaps verduisterd, *'eene zoo zwarte als zware dondervlaag dreigde over Nieuport zich los te laten'*. De feestvierders hoorden de reus een schietgebedje prevelen. Hij *'bejammerde zijnen in 't nieuw gewaschen en gestijfde rok even als over zijne gansche beste tenu'*. Het bleef echter droog toen de stoet bij het station aankwam. De stoomwolken van de trein met *'een vijftigtal (!) opgepropte wagens'* hadden de dreigende wolkenmassa blijkbaar naar het binnenland verdreven.

Via het stationsplein, de Langestraat, de Kaaistraat, de Kaai, de Oostendestraat en de Marktstraat zette de stoet zich onder een bevrijdend deugddoend zonnetje in beweging. De Reus trok de kop van de stoet. Een bont allegaartje van plaatselijke en vreemde maatschappijen volgde. Het moet een kleurrijk schouwspel geweest zijn. Alle groepen hadden er een erezaak van gemaakt om hun beste kostuum boven te halen, de koperen en zilveren knopen op te blinken en hier en daar wapperden gekleurde veren en moesten nog vreemdere attributen de eigenheid van het gezelschap beklemtonen. Afwisselend trok een Nieuwpoortse- en een vreemde maatschappij voorbij. De filharmonie mocht de spits afbijten. Hun bolhoeden blonken in het felle zonlicht. Daarna volgden in respectieve volgorde (wanneer ik geen plaatsnaam vermeld betreft het een Nieuwpoortse vereniging): de Duivenliefhebbers, het muziek van 't kasteel van Wijnendale, de gilde van de Kruisboog, het muziek van Kooigem, de boldersgilde Concordia, het muziek van Zarren, de boldersgilde Rhetorika, het muziek van Moere, de boldersgilde Eendracht, het muziek van Eernegem, de gilde der Kleermakers, het muziek van Leisele, de boldersgilde Herneming, het muziek van Kortemark, de koorzangmaatschappij 'De Havenzoonen', het muziek van Alveringem, de Balboogsociëteit, de boldersgilde 'Bourgogne-Kruis', de koorzangmaatschappij van Roeselare, de gilde van 'den edelen ridder St. Sebastiaan', het muziek van Veurne, de koninklijke maatschappij Rhetorica en het muziek van de pompiers van Ieper. Het muziek van Keiem had toegezegd maar was niet komen opdagen. De burgemeester, de schepenen, gemeenteraadsleden, notabelen en leden van het feestcomité sloten de stoet af. Een brigade *'gendarmerie te peerd'* hield aan het begin en het einde van de stoet een oogje in het zeil.

Toen de stoet rond 16u op de markt aankwam kon het festival van start gaan. De Nieuwpoortse filharmonie mocht op een geïmproviseerd podium, *'op de*

trede daartoe bestemd, de spits afbijten. Daarna rolden de muzikale klanken van alle andere maatschappijen over de mensenmassa heen. Tot slot werden enkele genootschappen in de bloemetjes gezet. Volgens een aantal vooraf bepaalde categorieën werden zilveren herinneringsmedailles uitgereikt. Zo werd een medaille uitgereikt aan *'het muziekgenootschap met het meest aantal werkende leden'*, (winnaar: het muziek van het kasteel van Wijnendale), aan de *'verstkommende maatschappij'*, (winnaar: het muziek van Kooigem), voor de *'schoonste Burgerlijke kleeding'*, (winnaar: opnieuw Wijnendale), voor de *'schoonste Militaire kleeding'*, (winnaar: het muziek van de pompiers van Ieper). Ook de koorzangmaatschappij uit Roeselare en de muzieken van Veurne en Alveringem ontvingen een eremetaal!

Rond 18u30 werd het muzikale gedeelte afgesloten. Totaal onverwacht kwam J. Bara, toenmalig minister van justitie plaatsnemen op de eretribune. Samen met de minister van openbare werken, de heer A. Jamar had hij 's morgens op uitnodiging van Benjamin Crombez een bezoek gebracht aan de stad Nieuwpoort. Ook de reus bleek opgetogen met dit hoge bezoek. Hij vergastte het gezelschap op enkele typische dansspasjes. Het gejuich van de menigte begeleidde ritmisch het extra optreden. Toen minister Jamar de aanwezigheid opmerkte van de Diksmuidse dichteres Maria Van Ackere-Doolaege bracht hij – in het Nederlands – hulde aan deze toen reeds vermaarde streekgenote.

Na de muziekoptredens bleef de stad nog enkele uren in feeststemming. De feestelijke verlichting en de volksspelen zorgden voor een gezonde portie volksvermaak. Cafés en afspanningen zaten overvol en iedereen bleef genieten van de zachte zomeravond. Traditiegetrouw mocht een groot vuurwerk om 22u het geheel passend afsluiten. Kort na 23u vertrok de laatste overvolle trein richting Diksmuide.

Opmerkelijk is dat naar aanleiding van dit festival voor het eerst heel gericht reclame werd gemaakt door Nieuwpoortse handelaars. Zo liet F.A. de Brauwere-Kesteloot in een advertentie weten dat bij hem *'te bekomen (zijn) alle slach van Verlichtings glazen en andere voorwerpen daartoe dienende'*. Ook Marcelin Clarys, *'slagter Oostendestraat 12'*, gaf te kennen dat *'bij de afspanning 'De Roose' te bekomen zijn eten ten allen tyde en aen genadigen prys'*.

De tweedaagse was een succes gebleken. *'Onze bevolking was dien dag meer dan verdubbeld, dus men kan opsommen hoeveel zeebaden genomen werden'*, mocht de reporter van *'De Stad Nieuport'* besluiten. Na het drukke weekend was de Stad

Nieuwpoort enkele dagen later opnieuw in feeststemming. Op dinsdag 14 juli kwam bisschop Faict uit Brugge persoonlijk het heilig vormsel toedienen *'aan een 200 tal geloovige'*. De filharmonie tekende opnieuw present, in stoet naar de kerk, toespraak tot de menigte en tot slot nog enkele bezoeken aan verschillende *'gestichten'*. De Nieuwpoortse Reus liet zich nu niet meer zien. Veilig opgeborgen op zijn twee bergplaatsen zocht en vond hij de welverdiende rust na zijn gesmaakte optreden van het voorbije weekend.

L. Filliaert

Grasduinen in het archief

SCHEEPSRAMPEN

Vissers, zee, stormen, rampen, het is van alle tijden en alsof het bij elkaar hoort.

Archiefbundels 290 en 291 (zie vorig nummer) bevatten 39 dergelijke ongevallen, waarvan we hier enkele vermelden. Baljuw Merlebecq, steeds belast met de ondervragingen en het opstellen der verslagen, had hieraan een ferme klus, wat hij nauwgezet nakwam.

§ Niet zelden bij hevige storm was plots een lid van de bemanning verdwenen, overboord geslagen. Het overkomt de sloep St.-Jan-Baptiste die met stuurman Joannes Vroome en zijn zes koppige bemanning op 5 februari 1761 in de namiddag ter visvangst uit vaart. Op zondag 8 februari wenden zij de steven huiswaarts *'met een schooverseylwint en met sonnenonderganck, hebbende ingesteken 3 reven'*. Vroome loopt de eerste wacht met Paulus Caroen tot 20 uur en wordt dan afgelost door Joannes Ardaen en Louis Druyve. Maar het weer

wordt onstuimig en Vroome is er niet gerust in . Twee uur later gaat hij aan dek en vraagt Ardaen of zijn wacht er nog niet op zit. Er zijn nog maar “*vier glaesen verlopen, en het vijfde is loopende*” antwoordt Ardaen.

“*Om reden zyne chaloupe geweldigh door het weder was schoorende op syne zyde*” blijft Vroome boven en gaat zitten op 2 voet van Ardaen, die plots door een geweldige zee over boord wordt geslingerd. Druyve hoort hem nog roepen “*Jezus, Maria*” maar helpen is niet meer mogelijk en hij verdrinkt. (Uit het verhoor van de bemanning op 10 februari 1701)

§ Ook de reis van stuurman François Genachte en zijn bemanning is niet onbewogen als hij op 9 maart 1765 uit vaart ter visserij “*tot het vaartwater bij Engeland*”. De 13e tussen 9 en 10 uur, nog aan het ontbijten, werpt plots een zware zee de sloep op de bakboordzijde; alle ballast schuift naar één kant en de zeilen raken het water. Genachte glijdt van stuur- naar bakboord, terwijl Theodorus Naesen en Pieter Merresoone op en over elkaar hobbelen met een gat in het hoofd als gevolg...Uit vrees dat het schip zal vergaan klimmen allen aan dek waar Joannes Willaert de wacht aan het roer heeft, maar die is nergens te zien, vermoedelijk over boord gezwerd. Adriaen Vroome die met zijn sloep in de nabijheid voer, komt verklaren dat zij één man op de boot gezien hebben en dan plots niemand meer; even later dreef een man voorbij met het hoofd onder water. Pijnlijk detail, hier aan boord was de 12-jarige zoon van de drenkeling. (Uit het verhoor van 18 maart 1765)

§ Het kon een groter drama geweest zijn aan boord van de “*Carolus Jacobus*” die 21 november 1776. ‘s Morgens om 3 uur zijn stuurman Matthys Schat tinck met Pieter Bossuyt, Frans en Pieter Willaert, Joannes Jaecxs, Pieter Carbon en reepschieter Carolus Streeck aan het vissen tussen Nieuwpoort en Duinkerke, als plots een grote NW-storm opsteekt. Het eerste anker breekt en het tweede moet worden gekapt. Bij een zware golf worden enkele mannen over boord gezwerd maar kunnen gelukkig een touw grijpen, terwijl een volgende golf hen terug aan boord werpt. Toch ontbreekt er een drenkeling, Joannes, de zoon van de stuurman die eens een reisje mocht meevaren. Het moet je als vader maar overkomen. (Uit het verslag van 23 november 1776)

§ Het jaar 1770 zet slecht in voor de visserij. De 9 januari loopt “*eene chaloupe*” vast op een plaat nabij het westers hoofd. Getuigen zien hoe gewerkt

wordt om de sloep los te krijgen maar dan plots in twee breekt. Sommigen kunnen tijdig weggelopen met behulp van touwen maar de mast valt omver en Carel Wittebolle, Matthys Cornelis en Louis Streeck van de bemanning met de medevarenden Frans Mycke en, Pieter Baele geraken vernesteld in het zeil en verdrinken. Stuurman Jacobus Koole werd nooit teruggevonden. (verslag van 9 januari 1770)

§ Even erg vergaat het de “*Sinte Franciscus*” van Antoine Vroome die op 30 augustus 1786 terugkeert van de IJslanndvaart. Rond 21.30u ter hoogte “*van de riviere*” van Edinburgh hoort stuurman Carolus Caboche plots een groot gedruis van de zee; samen met Pieter Genachte rent hij naar dek waar ze enkel matroos Frans Messue aantreffen die ontdaan vertelt dat schipper Jan van Impe samen met Charles Soomer, Jacobus Willaert, Frans Peeraer en Albert van Belle over boord geslagen zijn, ook Frans Willaert, maar die kon nog net uit het water getrokken. (verslag van 16 september 1786)

Drie jaar later zag de pechboot “*Sinte Franciscus*” opnieuw een man overboord gaan.

§ Op 9 oktober 1780 acteert de baljuw dat deze morgen het hoekerschip “*Prins Charles*” komende van IJslannd bij stormweer de haven binnenvoer. Het schip dreigde tegen het oosterstaketsel te stoten. Enkele mannen poogden het schip af te duwen, maar uit schrik sprongen zij op het staketsel. Onder hen Louis Melsens die verklaart dat hij kuiper Noel Montsey, die de sprong te kort genomen had, in het water had zien liggen. Noel was dood toen hij eruit werd gehaald en bij de schouwing noteerde de baljuw: “*... nogh gheheel gekleet in blauwe visscherscleederen, groot van posteur, rondt en vet van weesen, blanck-achtigh haer gebonden in een keu, geschat 30 à 35 jaer*”. Het lijk werd naar d’herberge in Lombardsijde gevoerd tot de bemanning verhoord was. Daar kon men wellicht onmiddellijk de commotie doorspelen.

§ Diep menselijk leed was er voor Julie Caron, 26 jaar, die komt verklaren dat haar man, Jean du Bois, op 14 december 1790 naar Duinkerke voer om er een schip op te halen. Wegens onstuimige zee sloeg de boot om, kwam de bemanning in het water terecht en verdronk haar man. Ze had nu vernomen dat een onbekend lijk was aangespoeld en kwam vragen om het te zien en bij herkenning het te begraven te Lombardsijde. Hiertoe gaf ze een precieze beschrijving en dit bleek overeen te stemmen. Jean werd begraven te Lombardsijde en de voorwerpen werden teruggegeven. (verslag van 22 december 1790)

§ Tussen 26 en 27 september 1786 moet er een hels tempeest gewoed hebben. Tien lijken spoelen aan oost van de haven, ze worden alle begraven in de duinen. De baljuw kan de herkomst niet bepalen maar beijvert zich alles zeer nauwkeurig te beschrijven:

- een vrouw, ca 5 voet lang, ca 30 jaar oud, blond haer & wenkbrouwen, vet & wel te passe, roodachtig van couleur, met wit lynwaeden hemd, bruine rok, zwart lintje aen de hals: ligt naar schatting twee dagen te water.

- een meisje, 2 1/2 voet lang, ca 2 j oud, met wit wollen baeytien en wit lynwaden mutsken en dito wit hemd.

- een jongetje, blond haer, 3 à 4 j oud, met lynwaden mutsje.

- een vrouw ca 5 voet lang, ca 30 j oud, wel te passe, lang aangezicht, zwart haer, met hemd en blauwe gestripte chamoysen rock.

- een jongentje van ca 5 j, blond, zonder klederen.

- een vrouw, ca 5 1/2 voet lang, ca 40 j oud, zwart van haar, gans naakt.

- een jongentje, ca 3 voet groot, ca 5 j oud.

- Een man 6 1/2 voet lang, ca 35 j, bruin haer, met bruine stoffen frak, gemanchetteerd catoenen gilet en hemd, voor de rest naakt.

- Een vrouw 5 1/2 voet lang, ca 30 j, bruin haer, vetachtig van lichaam en gezicht, gans naakt behalve een lijnwaden stropmuts.

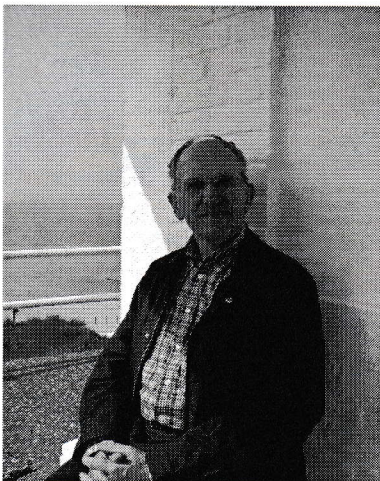
- Een klein kind, jongentje van ca 8 maand, met hemdje, blauw linwaeden geperkt baeytien en wit linnen mutsje.

Ze werden allen ter plaatse in de duinen begraven.

H. Boydens

Personen

LAUREAAT DANIËL VANACKER

Op 21 oktober 2010 organiseerde het tijdschrift 'Wetenschappelijke Tijdingen' naar aanleiding van haar 75e verjaardag een opgemerkt symposium over 'De toekomst van de historische tijdschriften in Vlaanderen en Nederland'. Na een inleidend referaat door ere VUB-rector Els Witte was er een geanimeerd panelgesprek met 6 eindredactoren van wetenschappelijk geschiedkundige tijdschriften. De globalisering, de groeiende informatiestromen en de niet te stoppen digitalisering zullen in de toekomst zeker de werking en verspreiding van tijdschriften verder in een andere richting sturen.

Op deze feestelijke avond werd ook de driejaarlijkse Pil-Van Gastelprijs voor geschiedenis uitgereikt. De prijs richt zich tot alle academische disciplines die een aanzienlijke bijdrage kunnen leveren tot een vernieuwend inzicht in de diverse aspecten van de Vlaamse Beweging.

Laureaat van de vijfde Pil-Van Gastelprijs (periode 2007-2009) werd oud-Nieuwpoortenaar Daniël Vanacker voor zijn dubbelpublicatie 'Een ave-rechtse liberaal. Leo Augusteyns en de liberale arbeidersbeweging' en 'Van activist tot antifascist. Leo Augusteyns en het Vlaams Nationalisme'. Beide boeken werden in 2008 uitgegeven door Academia Press uit Gent, in samenwerking met het Liberaal Archief.

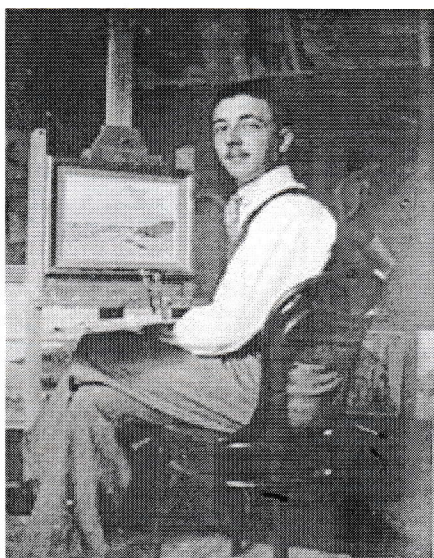
Daniël Vanacker werd geboren in Oostende op 8 april 1951. Hij doorliep zijn Lagere en Lager Secundair in het St.-Bernarduscollege van Nieuwpoort. Na zijn humaniorastudies studeerde hij te Kortrijk en te Leuven en behaalde het diploma van Licentiaat in de Germaanse filologie. Van 1973 tot 2003 was hij journalist bij het dagblad 'De Gentenaar'. Sinds eind 2003 is hij met brugpensioen.

Daniël Vanacker publiceerde diverse studies omtrent de Vlaamse Beweging, Vlaamse voormannen en Wereldoorlog 1. Een kleine greep uit zijn omvangrijke oeuvre: 'Het activistisch avontuur' (Gent 1991 – bekroond met de Leon Elautprijs), 'Cyriel Verschaeve, oorlogsindrukken' (Gent 1996), 'De Frontbeweging' (Koksijde 2000), 'Joris Van Severen. Die Vervloekte oorlog' (Kapellen Ieper 2005), 'Het 14-18 boek' (Zwolle 2006 – fotoboek). Naast zijn gedetailleerde studies werkt hij mee aan Wetenschappelijke Tijdingen, Nationaal Biografisch Woordenboek, Jaarboek Joris Van Severen, Jaarboek Stijn Streuvelsgenootschap.

Familie, vrienden, schrijvers en leden van de academische wereld brachten die avond een warm eerbetoon aan deze verdienstelijke auteur. De redactieraad van onze Nieuwpoortse archiefkrant brengt hulde aan deze Nieuwpoortse zoon! Proficiat Daniël!

L. Filliaert

EMILE FRYNS

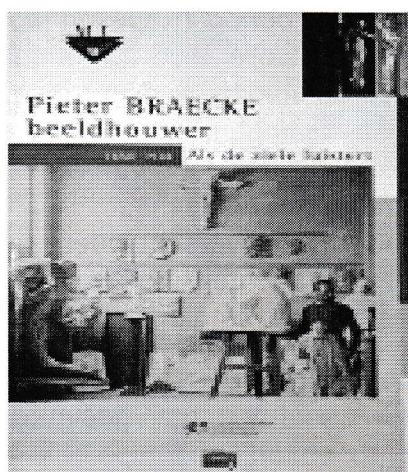
In de bibliotheek wordt een tentoonstelling over de Nieuwpoortse kunstschilder Emile Fryns (° 1914 te Nieuwpoort - +1997 te Gent) voorbereid. Zijn ouders hielden Hotel Fryns (hoek Langestraat – Havenstraat). Fryns speelde ook piano, hij acteerde en schilderde decors voor de opvoeringen in het Duynenhuis. Fryns gaf plastische opvoeding in Nieuwpoort (RMS), Oostende (Atheneum) en Gent (Rijksnormaalschool).

Voor deze tentoonstelling zijn we op zoek naar schilderijen en tekeningen van Fryns. Ook foto's waar hij op staat en andere info over hem zijn welkom.

Contact: Evelyne De Pauw (058/22 30 40 of nieuwpoort@bibliotheek.be)

Het boek in de kijker

PIETER BRAECKE (1858-1938)

In 1956 publiceerde conservator Karel Romaan Berquin, naar aanleiding van de opening van een heus Pieter Braecke Museum, een bescheiden brochure over de in Nieuwpoort geboren beeldhouwer Pieter-Jan Braecke. Deze *'Beknopte Levensbeschrijving gevolgd door een lijst van zijn werken'* telde 11 getypte pagina's. (er verscheen ook een Franstalige versie) Op de laatste pagina gaf de conservator een opsomming van de 19 tentoongestelde werken van Braecke die toen in 2 zalen waren opgesteld in het Kasteeltje.

Nu goed 55 jaar later publiceert de Vlaamse Overheid – Dienst Agentschap ruimte en erfgoed – een lijvig boekwerk over deze Nieuwpoortse kunstenaar. Het boek *"Pieter Braecke – beeldhouwer – Als de ziele luister"* telt 360 p. en is uitermate rijk geïllustreerd.

De auteurs Catheline Metdepenninghen en Marcel M. Celis brengen de lezer met zin voor het kleinste detail binnen in een wat vervlogen 19e eeuwse kunstwereld waar wedstrijden, tentoonstellingen en de uitspraken van kunstcritici een oordeel velden over de ambachtelijke creativiteit van de kunstenaar-beeldhouwer.

Het boek is opgemaakt in twee onderscheiden delen: een aantal redactionele teksten en een uitgebreide catalogus. Het tekstgedeelte start met een interessant stuk over de bloei en de ondergang van het Pieter Braecke museum te Nieuwpoort. In de biografische teksten worden de opleiding van Braecke, zijn eerste successen, zijn vriendenkring en zijn projecten ruim beschreven. Aan de hand van heel wat citaten wordt de lezer binnengeloofd in een wat vergeten tijd waarin de kunstenaar zijn artistieke weg moest zoeken. Lees hierbij zeker ook het voetnotenapparaat met een schat aan informatie!

De catalogus belicht op thematische wijze de veelvuldige facetten in het creatieve werk van Pieter Braecke. In het overzicht wordt ruim aandacht besteed aan de gipsmodellen van de beelden en reliëfs, die door de beeldhouwer zelf en later door zijn weduwe, aan de Stad Nieuwpoort werden geschonken. De lezer kan er in stilte wandelen tussen de vele schatten uit het Nieuwpoortse patrimonium die nu met de publicatie van dit boek – dat hopen we althans – met zorg zullen bewaard worden.

De gipsen afgietsels worden algemeen beschouwd als de 'ware kunstwerken'. De auteurs stellen vast dat *'mag gesteld worden dat de Stad Nieuwpoort de hoede kreeg over een bijzonder waardevolle verzameling'*. De lange jaren van vergetelheid waar het werk *'in de kelders van het Kasteeltje lag te ver-*

krotten waar straatkatten en ander ongedierte vrij spel hadden worden nu voorgoed verleden tijd. De onderzoekers hadden het bij hun ontdekkingen in Nieuwpoortse kelders over *'een haast apocalyptisch gezicht'* toen ze de modellen en gipsen afgietsels terugvonden!

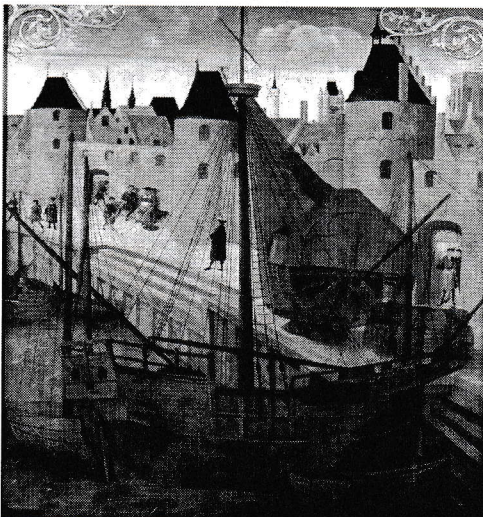
De auteurs spreken dan ook hun wens uit dat de gipsmodellen van zijn beeldhouwwerk museaal worden opgesteld met aandacht voor de tijdsgeest en de cultuur-historische context. Een opdracht voor de toekomst!

Naar aanleiding van deze publicatie past het wellicht om hulde te brengen aan hen die het patrimonium van Pieter Braecke steeds in eer hebben gehouden: wijlen Karel Romaan Berquin en oud-conservator Paul Bourgois. Hun inzet, nu verder gezet door archivaris Walter Lelièvre, vormt alvast de basis van dit uitermate boeiende boek.

" M&L Cahier 18 – Pieter Braecke" is een kunstboek dat kan besteld worden bij Ruimte & Erfgoed, Koning Albert II laan 19/bus 1 , 1210 Brussel.

L. Filliaert

DE GESCHIEDENIS VAN NEDERLAND

Zo pas verscheen bij uitgeverij Bert Bakker het 3e deel van de prestigieuze reeks 'De Geschiedenis van Nederland'. In tien delen zal tegen 2013 de complete geschiedenis van Nederland door specialisten ontvouwd worden. Er verschijnen zeven chronologische delen (van de prehistorie tot nu) en drie thematische delen (twee over de koloniale geschiedenis en één over de economische geschiedenis van Nederland). De verscheidene auteurs nemen de lezers mee op een rijke ontdekkingstocht

doorheen het verre en het nabije verleden.

Het derde deel, geschreven door Wim Blockmans, behandelt de periode 1100-1560 onder de titel 'Metropolen aan de Noordzee'. In diverse hoofdstukken wordt de economische dynamiek in relatie geplaatst met de politieke verdeeldheid, de creativiteit in de landbouwtechnieken, de textielambachten, de scheepsbouw, de artistieke uitdagingen... In het fraai uitgegeven boekdeel (gebonden – 749 p.) wordt ook de vroegste geschiedenis van Nieuwpoort - de stichting in 1163 - aangehaald om de economische groeipijnen op andere Vlaamse locaties te duiden.

Nieuwpoort eist zelf bij de uitgave van het boek een kleine hoofdrol op. De uitgever bracht op de kaft een reproductie van het ons zo bekende doek toegeschreven aan Lanceloot Blondeel: 'Zicht op de haven van Nieuwpoort'. (om boektechnische redenen werd de afbeelding in spiegelbeeld geplaatst).

We zien de 'Groote en de Cleene Kaeypoort', de stadsvesten, de vertrouwde torentjes van het middeleeuwse Nieuwpoort. De typische houten loskraan overheerst het tafereel. Op de rugkaft herkennen we de 'Groote en Cleene Vierboete'.

Een brok Nieuwpoorts patrimonium in de wandelgangen van een gewaardeerde uitgeverij in Amsterdam. Lanceloot Blondeel als ambassadeur van ons rijke verleden.

L. Filliaert

Laatste bladzijden

uit het dagboek van een Duits officier
gefallen in een schuilpost "Hoeve Vandewoude"
Stuivekenskerke

*Vertaald uit het Frans, omgezet op het GQG belge
en opgenomen in het boek van Vice-amiral
Ronarc'h, 1921*

"24 oktober – De strijd gaat verder. We proberen aan de andere oever van de IJzer te komen. We lopen vlug doorheen het gebied vòòr ons, over de grachten, onder hevig vuur van de vijand. We nemen onze posities in op de hoeve Vandewoude, waar wij schuilen voor een verschrikkelijk vuur van de vijand. Gruwelijke toestanden . We weten niets van de algemene toestand. Ik weet niet waar de vijand zich bevindt, noch wat zijn sterkte is, en er is

geen mogelijkheid om daar iets over te vernemen. Bij de andere linies hebben ze ook zware verliezen en die zijn helemaal niet in verhouding met de bekomen resultaten. De vijandelijke artillerie is te sterk en te goed verschoolen, en omdat ze niet vermindert door onze veel te zwakke artillerie is een vooruitgang van de infanterie zonder effect en veroorzaakt slechts zware en nutteloze verliezen. De redding van de gekwetsten laat veel te wensen over. In Diksmuide zijn meer dan 40 gekwetsten op het terrein blijven liggen zonder verzorging. De ambulanceploegen zijn werkloos achter de IJzer gehouden. Het is ook onmogelijk om regelmatig bevoorrading van water en voedsel te bekomen. Sinds meerdere dagen hebben we niet eens een warme maaltijd geproefd. Brood en de rest is nauwelijks toereikend, de reserverantsoenen zijn uitgeput. Het water is slecht, het is groen, maar toch drinken wij het, want er is niets anders te vinden. De mens is herleid tot een beest. Zelf heb ik niets meer te eten, want ik heb alles bij mijn paard in mijn zadeltas gelaten. Ik leef van wat de lui mij kameraadschappelijk willen geven, en het aandeel is zeer mager : er is niet meer. Men moet niet denken aan het wisselen van kledij of ondergoed. Ik bevind mij in een ongelofelijke toestand. Overal branden de hoeven en de dorpen. Wat een treurig spektakel hier in deze magnifieke streek, bezaaid met gekwetsten en doden.

26 oktober – De nacht was vreselijk. Een verschrikkelijke storm met regen. Ik was bevroren, en ik ben rechtop gebleven met de voeten in het water. Vóór ons, en op ons, is een ononderbroken geschut gericht. Men zal een vaste brug leggen over de IJzer, want een vorige is weeral vernietigd door de vijandelijke artillerie.

De toestand is dezelfde als de vorige dagen. Geen enkele vooruitgang, niettegenstaande onophoudelijke gevechten, huilende kanonnen en de alarmkreten van de nutteloos vermoorde mensenlevens. De infanterie kan geen effect hebben zolang de artillerie de vijandelijke kanonnen niet heeft uitgeschakeld. De verliezen moeten enorm zijn overal. Onze compagnie heeft veel geleden. Onze kolonel, ons bataljon-hoofd en vele andere officieren zijn gekwetst en verscheidene zijn reeds dood.

De toestand is niet beter dan voordien, we leren het nooit. Ons regiment is op een wanordelijke wijze vermengd met andere regimenten. Geen enkel bataljon, geen enkele compagnie weet waar de andere onderdelen van het leger zijn. Alles is in de war, door het vreselijk vuur dat ons van alle kanten aangrijpt.

Vreselijke toestand. Beschoten worden zonder on-

derbreking en niets weten van de vijand, noch van zijn eigen troepen. Het is te hopen dat deze toestand binnenkort zal opklaren.

In de donkere nacht, kunnen onze soldaten voedsel aanbrengen voor hun kameraden. Ze hebben ook kaarten en brieven meegebracht van hen die wij liefhebben. Wat een troost in deze sombere toestand waarin wij leven. Maar omdat wij niet eens licht mogen maken, moeten wij die in onze zak steken, zonder de troostende woorden te lezen, tot de volgende ochtend. Wij brengen opnieuw de nacht door op stro en we kruipen dicht bijeen om ons te verwarmen. Opeens verplicht ons een hevige fusillade ons klaar te maken voor het gevecht. We doen dat met tegenzin.

27 oktober – Bij het ochtendgloren heb ik een moment de tijd genomen om de wensen te lezen uit mijn vaderland. Welke vreugde ! Maar onmiddellijk verdwijnt dat plezier. De toestand is beklemmend ... Men moet niet denken aan vooruitgaan ...”

Hier stopt het dagboek !

Vert. G. Demerre

Colofon

Redactieadres:

Vrienden van het Patrimonium

p/a Kaai 50 – 02/04 – 8620 Nieuwpoort

Verantwoordelijke uitgever G. Demerre

Canadalaan 61 - 8620 Nieuwpoort

